

Gašper in Petra – najboljša prijatelja 4+

Gašper in Petra – na zimskih počitnicah 4+

pedagoško gradivo

avtorica Martina Peštaj

kazalo

uvodna beseda.....	4
o filmih.....	4
filmografski podatki.....	4
kratek sinopsis	6
daljša vsebina.....	7
film v doživljanju najmlajših otrok	10
kako predšolski otroci gledajo in dojemajo filme.....	11

psihološki razvoj v zgodnjem otroštvu	11
otrokovo razumevanje filmske govornice in vsebine	12
izhodišča za pogovor ob filmu Gašper in Petra – najboljša prijatelja	14
kdo sta Gašper in Petra, kdo sem jaz?	14
jaz in moja družina – različni načini življenja	14
smrt – težka tema, prikazana nežno in realno	14
vstop v novi vrtec – strahovi, želje, pričakovanja	14
prijateljstvo	14
nesoglasja – reševanje konfliktov	14
rivalstvo med prijatelji	15
pogovor o čustvih	15
naše želje	15
naše najljubše igrače	15
filmska izrazna sredstva in potek zgodbe	16
domišljajske pustolovščine – v gradu, na barki	16
animacija igrač in nekaterih poudarkov v zgodbi	16
potek zgodbe	16
izhodišča za pogovor ob filmu Gašper in Petra na zimskih počitnicah.....	17
kdo sta Gašper in Petra, kdo sem jaz?	17
jaz in moja družina – različni načini življenja	17
naše najljubše igrače	17
pogovor o čustvih	17
odnosi v družini	17
pričakovanja in razočaranja	17
samostojnost	18
prijateljstvo	18
prijateljstvo na preizkušnji	18
samopodoba – biti v nečem dober	18
zimski športi – tek na smučeh, smučarski skoki	19
filmska izrazna sredstva in potek zgodbe	19
domišljajske pustolovščine – v Španiji na plaži	19
animacija igrač in nekaterih poudarkov v zgodbi	19
potek zgodbe	19
 dodatne dejavnosti ob filmih	21

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

Kolofon | Gašper in Petra – najboljša prijatelja / Gašper in Petra na zimskih počitnicah •
Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Avtorica: Martina Peštaj • Uredila: Barbara Kelbl •
Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: iz filma; Fivia / arhiv Kinodvora • Izdal
v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2015

uvodna beseda

Gašper in Petra sta bila zame odkritje leta. Norveški film za predšolske otroke mi je kot raziskovalki vpliva medijev na razvoj otrok obetal veliko, kot mami predšolskega fanta pa vzbujal vznemirjenje in radovednost. Kako so naredili celovečerni film, ki bo zares pritegnil male gledalce? In kakšno bo prvo srečanje mojega sina z dolgim, igranim filmom v kinu? Oba odgovora sta bila zame osupljiva: premišljenost ideje in izvedbe filma ter njegovo doživetje v polni dvorani otrok mi je dalo obilo praktičnih ilustracij k teoriji otroškega dožemanja filma in mi omogočilo, da sem svoje znanje in izkušnje obogatila, nadgradila in jih kot najboljše možno priporočilo predajam odraslim, ki se s svojimi otroki podajajo na filmsko pot. S sinom sva si oba filma skupaj ogledala večkrat, se o njiju veliko pogovarjala in verjamem, da je njegova prva prava filmska izkušnja močna, velika in pomembna.

Oba filma lahko gledamo in v njiju preprosto uživamo – ker nosita toliko sproščenega otroškega veselja. Lahko pa ju gledamo bolj strokovno, z mislijo na otroke, ki sta jim namenjena, in usmerjamo svojo pozornost na vse do konca premišljene elemente filmskega jezika in vsebine, skrbno podajanje pomembnih, tudi težkih tem za otroke, soočanje z močnimi, iskrenimi čustvi, tako otroških junakov kot njihovih odraslih, in še marsikaj drugega.

Naj bo pričujoče pedagoško gradivo uporaben spremljevalec na vašem filmskem potepanju z otroki, naj vam bo v pomoč in navdih, da boste otrokom (in sebi) na stežaj odprli vrata v filmski svet in jim omogočili polno izkušnjo, ki bo morda pomembno zaznamovala njihov kasnejši odnos do filma in filmske umetnosti na splošno.

o filmih

filmografski podatki

Gašper in Petra – najboljša prijatelja

izvirni naslov **Karsten og Petra blir bestevenner**

država in leto produkcije Norveška, 2013

tehnični podatki DCP, 81 minut

jezik norveški, pripovedovanje v slovenščino

režija Arne Lindtner Naess

scenarij Line Grünfeld

fotografija Dániel Garas

montaža Leif Axel Kjeldsen

glasba Lars Kilevold

igrajo Nora Amundsen (Petra), Elias Sovold-Simonsen (Gašper), Janne Formoe (Maria), Ivar Norve (Morfar), Hilde Lyran (Hilde), Markus Tonseth (Harald), Tone Johnsen (Tante Randi)

producenta Silje Hopland Eik, Tanya Badendyck

produkcija Cinenord Kidstory AS

festivali, nagrade

TIFF Kids 2013, Kristiansand – mednarodni festival otroškega filma 2013, Filmski festival Giffoni 2013, Mednarodni festival mladinskega filma Seul 2013

+

Gašper in Petra na zimskih počitnicah

izvirni naslov **Karsten og Petra på vinterferie**

država in leto produkcije Norveška, 2014

tehnični podatki DCP, 73 minut

jezik norveški, pripovedovanje v slovenščino

režija Arne Lindtner Naess

scenarij Alexander Eik

fotografija Dániel Garas

montaža Leif Axel Kjeldsen

glasba Lars Kilevold

igrajo Nora Amundsen (Petra), Elias Sovold-Simonsen (Gašper), Janne Formoe (Maria), Ivar Norve (Morfar), Hilde Lyran (Hilde), Markus Tonseth (Harald)

producenta Silje Hopland Eik, Tanya Badendyck

produkcija Cinenord Kidstory AS

festivali, nagrade

TIFF Kids Toronto 2014, Pulj/Pula 2014

kratek sinopsis

Gašper in Petra – najboljša prijatelja

V prvem filmu o dogodivščinah naslovnih junakov – svojevrstnem križancu med igranim in animiranim filmom – spoznamo petletnega dečka Gašperja in njegovo vrstnico Petro ter njuni najljubši plišasti igrači, Levčka in gospodično Zajkljo. Tik pred petim rojstnim dnevom Petra, družabna deklica z bujno domišljijo, spozna sramežljivega Gašperja, novinca v vrtčevski skupini. Gašper in Petra se hitro spoprijateljita in Petra dečka kmalu prepriča, da jo podpre pri prepričevanju mame: zdaj je dovolj stara in lahko skrbi za psa, ki si ga tako želi. Pregovarjanje v zvezi s psom pa pride na ušesa gospodični Zajklji, ki iz silne užaljenosti izgine med vrtčevskim obiskom gasilske postaje. Zdaj morata Petra in Gašper napeti vse moči, da bi našla gospodično Zajkljo še pred praznovanjem Petrinega rojstnega dne. Pri tem jima na pomoč priskoči Levček.

Gašper in Petra na zimskih počitnicah

V drugi zgodbi sta mala junaka Gašper in Petra na zimskih počitnicah. Nekaj posebnega so, saj jima odrasli zgradijo čisto pravi ledeni iglu, v katerem lahko tudi spita! Veliko se igrata na snegu in uživata kot že dolgo ne – vse dokler se ne pojavi Peter. Zares je dober v smučanju in Petri se zdi, da je dobila novega prijatelja. Gašper ni tako spreten, zato izgublja njeno pozornost, pa še mami in oči se kregata. Gašper je v vedno večji stiski. Kaj bo storil naš veliki mali junak, da bo Petra spet njegova prijateljica in da se mami in oči ne bi razšla?

daljša vsebina

Gašper in Petra – najboljša prijatelja

Petra je stara skoraj pet let in živi z mamo v hiši z velikim vrtom. Z mamo skrbita za cel kup majhnih domačih živali, tudi ptičkom pridno polnita ptičje hišice. Petrina zvesta spremljevalka je gosposkična Zajklja, plišasta zajčica, ki je prepričana, da je najlepša (»in najpametnejša!«) na svetu. Petra pa ima tudi veliko željo: za peti rojstni dan si želi psa.

Gašper je resen fantič, ki bo pet let dopolnil malce kasneje kot Petra. S staršema in starejšo sestro živi v hiši nad starinarnico, ki jo vodi njegov oči. V njej je toliko odličnih koticov za skrivanje! Gašperjeva najljubša igrača je plišasti Levček, ki verjame, da je najpogumnejši lev na svetu. V resnici pa je včasih malce drugače. Gašper je pred velikim izzivom: prvič gre v novi vrtec.

In v vrtcu se Gašper in Petra srečata – simpatija je v hipu vzajemna. V garderobi se spoznata tudi Levček in gosposkična Zajklja. Gašperjev strah pred novim vrtcem se razblini kot milni mehurček in s Petro sta že prvi dan nerazdružljiva. To pa ni vseč Sigrid, ki je bila pred prihodom Gašperja Petrina najboljša prijateljica.

Petrina mami je veterinarica in s Petro se odpravita na veliko farmo, kjer je tudi zavetišče za pse. Petra s seboj povabi Gašperja in skupaj spoznata Baso, veliko črno psičko s poškodovano tačko. Petra se vanjo zaljubi na prvi pogled in zdaj so njene misli samo še pri Basi: sanja o njej, govori o njej, jo riše na papir in na zarošeno šipo. Mami pa je vztrajna in se ne pusti prepričati: Basa bo ostala na kmetiji.

Seveda pa so velika prijateljstva kdaj tudi na preizkušnji. Petra in Gašper se na igrišču skregata zaradi lopate v peskovniku in Petra je prepričana, da nikoli več ne bo Gašperjeva prijateljica. Levček ju zaskrbljeno opazuje, gosposkična Zajklja pa mu pojasni, da se najboljši prijatelji pobotajo prej, kot preštejejo do tri. In res je tako! Prijateljstvo je kmalu spet tako trdno kot grad, ki ga zgradita iz velikih blazin in se v njem prepustita zabavni domišljijiški igri. Potem pa Sigrid poruši grad in vname se bitka z blazinami, ki se konča tako, da Petra Sigrid odpove povabilo na rojstni dan.

Gašper Petro prvič obiše doma in na steni zagleda fotografijo Petrinega očka. Petrin oči je mrtev in Petra Gašperja povabi, da skupaj obiščeta njegov grob. Tam mu pove, da se z očkom lahko pogovarja, v kar pa Gašper dvomi. Na koncu se strinjata, da je mogoče tudi to, če si Petra to tako predstavlja.

Petrin dedek pa je še zelo čil in živahen in otroka odpelje na obalo, kjer mu pomagata urejati barko. Barve zbudijo domišljijo in skupaj odplujejo okoli sveta. Na obali se jim pridruži še Petrina mami in dan sklenejo z veselim plesom.

Dedek pa ima za Petro in njeno mami, svojo hčerko, presenečenje: tudi on ima najboljšo prijateljico. Petra jo sprejme z velikim navdušenjem, saj je Ester zelo ljubezniva in razume njeno željo po kužku. Hrepenenje je tako veliko, da Petra v svoji sobi celo zamenja risbice, na katerih je gospodična Zajklja, s tistimi, na katerih je Basa. To pa zelo razžalosti gospodično Zajkljo.

V vrtcu se odpravijo na ogled gasilske postaje in otroci so navdušeni nad gasilskimi avti, sirenami, uniformami. Petra pogumno stopi na gasilsko dvigalo, ki jo ponese visoko v nebo, medtem pa se na tleh odvije prava mala drama. Jezna Sigrid skrije Petrin nahrbtnik v smeti, gospodična Zajklja, ki je v njem, pa se odloči, da se bo Petri skrila v gasilskem domu. Upa, da jo bo Petra pogrešala in pozabila na Baso. Toda gasilski dom je poln pasti in Zajklja pade v temen jarek, ki je namenjen popravilu avtomobilov.

Doma Petra ugotovi, da gospodične Zajklje ni. Tudi plakati z njeno sliko ne pomagajo, da bi jo našli. Zvečer se v postelji spominja lepih trenutkov z Zajkljo in le s težavo zaspi. Zjutraj je Petrin peti rojstni dan. To bi bil najboljši rojstni dan, če bi le bila ob Petri tudi gospodična Zajklja. Toda v kuhinji jo čaka veliko presenečenje: Basa! Dobila je kužka, ki si ga je tako želela. In Basa se takoj izkaže za izvrstno iskalko. Njen smrček vodi na gasilsko postajo, kjer najdejo umazano in prestrašeno gospodično Zajkljo. Sreča ne bi mogla biti večja in dan se konča s čudovitim rojstnodnevnim slavljem na okrašenem vrtu. Pride tudi Sigrid, ki se Petri opraviči, ker ji je skrila nahrbtnik. Vse je oproščeno in pozabljeno, na vrsti so torta, baloni in ples!

Gašper in Petra na zimskih počitnicah

Jutro je in zunaj sneži. Gospodična Zajklja prebudi Petro, ki navdušena pokliče Gašperja, da tudi on pritisne nos ob šipo. V vrtcu imajo tečaj teka na smučeh in vsem gre zelo dobro. Le spust morajo še vaditi, ta je zelo težak.

Petra pove, da bo med zimskimi počitnicami odšla k dedku in Ester v kočo na deželi, Gašper pa bo z družino odpotoval v tople kraje, v Španijo. Toda Gašperjeva mamica in očka se zadnje čase veliko kregata in po novem prepiru očka odhiti na zrak, mama pa Gašperju in njegovi starejši sestri Siri pove, da zaradi njenega dela Španija odpade. Gašper je zelo jezen in žalosten. Petra dobi zamisel, da bi oba s Siri odšla z njo k dedku in Ester v kočo. Dedek in Ester sta za to in veselje je brezmejno.

Otroci se v vrtcu pogovarjajo, kako bodo preživeli počitnice, in Gašper osupel ugotovi, da imajo nekateri otroci ločene starše. Strah ga je, da bi se to zgodilo tudi njemu in zvečer ne more zaspati.

Naslednji dan Petra, Gašper in Siri odpotujejo; dedek in Ester jih pričakata s kočijo s konjsko vprego. Pot jih pelje mimo smučarskih skakalnic, kočja pa je za otroke popolno presenečenje: lesena hiška sredi snežnih planjav. Toda presenečenj še ni konec: dedek in Ester sta Petri in Gašperju zgradila snežno trdnjavo in čisto pravi iglu, v katerem bosta lahko spala.

Na vrsti so vaje spusta s smučmi, ki gre Petri kar dobro, Gašperju pa malo manj. Mimo na smučeh priteče sosed Peter, ki je zelo spreten na snegu, kar Petro navduši. Gašperja pa malo manj. Da bi pregnala slabo voljo, Ester vse odpelje v čarobno ropotarnico, kjer hrani svojo srečno vetrovko, čelado, očala in skakalne smuči. Ko je bila mlada, je bila smučarska skakalka.

Gašper in Petra prespita prvo noč v igluju, naslednji dan pa sodelujeta v tekmi v teku na smučeh. Seveda zmaga Peter in očarana Petra z njim deli zadnji vafel, ki ga dobi na stojnici. Gašper ostane brez vaflja in brez Petre, kot se mu zdi. Levček mu dvigne samozavest, ko ga spomni, kako dober je v igri Človek ne jezi se. Ko Petra pripelje Petra v iglu, ga Gašper povabi na igralni dvoboj.

Toda tudi na igralni plošči ima Peter več sreče, in ko Gašper nalašč polije ploščo s kakavom, je spor neizogiben: Gašper in Petra nista več najboljša prijatelja. Gašper se odseli v iglu, kjer z Levčkom deli svoje misli in čustva, tudi strah pred tem, da bi se starša ločila. V postelji pri Petri se gospodična Zajklja sprašuje, kaj je narobe z Gašperjem. Odloči se, da se bo pogovorila z

Levčkom, on pa je ravno namenjen k njej. V mrzli temni noči se po nevarni akciji srečata in izmenjata čustva svojih lastnikov.

Naslednje jutro Zajklja poroča Petri o Gašperjevih strahovih. Toda Gašperja ni nikjer! V čarobni ropotarnici je na skrivaj pobral Esterino skakalno opremo in se napotil na tekmo v smučarskih skokih, kjer je največji favorit seveda spet Peter.

V koči zavlada panika, vsi iščejo Gašperja. Petra pokliče njegovo mamo in očka ter jima pove, da se ne smeta ločiti, pa tudi to, da ima raje Gašperja kot Petra. Staršema ni prav nič jasno in seveda se takoj odpravita na pot.

Levček poskuša na poti proti skakalnicam prepričati Gašperja, da njegova odločitev ni ravno modra, vendar se Gašper ne da. Medtem dedek in Ester odkrijeta sled za Gašperjem in že so vsi na poti proti skakalnicam. Peter seveda izvede odličen skok, toda to Gašperja ne moti: odločno zakoraka na vrh največje skakalnice in se na njenem robu prikaže v trenutku, ko se pod njo zberejo prav vsi njegovi.

Petra ga preko zvočnika skuša prepričati, naj ne skoči, in mu pove, da bosta vedno najboljša prijatelja. Mami mu obljubi, da se z očkom ne bosta ločila, Ester pa z opremo pohiti proti vrhu skakalnice. Gašper se odžene, gledalcem v izteku zastane dih, Ester pa ga ujame v zraku in poskrbi za varen pristanek. Žirija jima podeli najvišje ocene, toda najpomembnejši so objemi in poljubi ljudi, ki jih ima Gašper najraje in ki se imajo radi tudi med sabo.

film v doživljanju najmlajših otrok

kako predšolski otroci gledajo in dojemajo filme

Preden se lotimo izhodišč za pogovor ob filmih in navdihov za dodatne dejavnosti, je dobro poznati tudi otrokov način dojemanja filma v predšolskem obdobju. Otrok v zgodnjem otroštvu gleda in dojema filme drugače kot odrasli, saj je njegovo doživljanje in razumevanje filma zelo povezano z vsemi področji psihološkega razvoja.

Da bi lažje razumeli, kakšni gledalci so predšolski otroci in kaj vse vpliva na njihovo filmsko izkušnjo, je tukaj kratek povzetek nekaterih najpomembnejših poudarkov v psihološkem razvoju v zgodnjem otroštvu.

psihološki razvoj v zgodnjem otroštvu

Pozornost otrok je v tem obdobju še vedno relativno kratka, manj usmerjena in nadzorovana. Seveda se pojavljajo velike razlike med posameznimi otroki, vendar je dolžina celovečernega filma za predšolskega otroka praviloma še vedno velik zalogaj. Zato je zelo pomembno, da so v filmu domišljeni elementi, ki vedno znova pritegnejo otrokovo pozornost. To lahko zagotovi bolj ali manj polno pozornost otroka ves čas trajanja filma. Ob padcu pozornosti je treba razumeti otrokovo potrebo po gibanju in mu dovoliti, da se na stolu pretegne, presede, morda celo vstane, seveda na način, ki ne moti ostalih gledalcev.

Predšolsko obdobje je čas silovitega **razvoja pojmov**. Otrok tke možganske povezave z veliko naglino in domiselnostjo, reči med sabo povezuje, jih prepleta s preteklimi izkušnjami. Ustvarja si sliko sveta, ki je edinstvena, hkrati pa se uči to sliko združevati s slikami, ki mu jih ponujajo ljudje okoli njega. V kombinaciji z razvojem pojmov je izjemnega pomena tudi **razvoj jezika**. Tega uporablja za sporazumevanje, hitro pa usvaja tudi slovnično podlago jezika. Posluša, prepoznava, razume, ponavlja, preizkuša – z jezikom eksperimentira na vse možne načine.

Tudi **čustveni razvoj** je pri predšolskih otrocih v nenehnem vzponu in razcvetu. Od prvih soočenj z močnimi čustvi (jeza, žalost), ki navadno osupnejo otroka in njegovega odraslega, poteka učenje prepoznavanja, razumevanja in izražanja čustev, od preprostih do vedno bolj sestavljenih. Posebno mesto v čustvenem razvoju ima čustvo strahu, ki ga otrok odkriva postopno, od zelo konkretnih situacij (ki se z vedno več izkušnjami vse bolj širijo) do vedno bolj abstraktnih predstav (ki so povezane z bujno domišljijo otrok). Strah je za otroka zelo neprijetno čustvo in si ga ne želi doživljati v večji meri, kot jo zmore predelati. Situacije, tudi filmski

prizori, ki otroku povzročijo močan strah, lahko predstavljajo zanj travmatične izkušnje, ki jih le težka predela sam.

Otrok v tem obdobju intenzivno vstopa v **socialne interakcije**, ustvarjajo se prijateljstva, ki še niso spolno stereotipno zaznamovana. Otroci se vedno lažje povezujejo, saj narašča njihova sposobnost komuniciranja, zavzemanja perspektive drugega, empatije (vživljanja v čustva drugega), torej vsega, kar je nujno potrebno, da lahko odnosi delujejo. S prvimi prijateljstvi prihajajo tudi prva nesoglasja, v katerih se otroci učijo učinkovitega reševanja problemov.

Pomemben je tudi **moralni razvoj**, ki izhaja iz otrokovega vedno boljšega razumevanja recipročnosti, izmenjave: vsaka akcija ima svoje posledice in reči, ki jih storimo, se v takšni ali drugačni obliki vrnejo do nas. S tem se otrok uči pravičnosti, ločevanja laži od resnice, dobrega od slabega.

otrokovo razumevanje filmske govorice in vsebine

Psihološki razvoj, kot smo ga predstavili v zgornjem besedilu, omogoča otroku, da se postopno razvija v vedno boljšega gledalca, ki zmore tudi daljše in zahtevnejše oblike in vsebine filmov.

Ko govorimo o **filmski govorici**, torej jeziku, mislimo predvsem na vse tisto, kar film kot umetniško zvrst določa in zaznamuje. Posamezna izrazna sredstva, ki jih otroci postopno prepoznavajo, služijo kot signal za vsebino, tudi za prepoznavanje različnih žanrov. Otroci se postopno učijo usmerjati pozornost na zvoke, glasbo, sliko, njeno barvo, strukturo, dinamiko. Učijo se elementov filmskega jezika – prehod v sanje, prehod iz sedanjosti v preteklost, deljena slika, prehajanje med animacijo in igranimi prizori itd. Vse to potrebujejo za učinkovito in polno spremljanje filmov.

Otroci, še posebej najmlajši, gledajo filme zelo drugače, kot jih gledamo odrasli. Odrasli zlahka prepoznavamo in prepletamo žanre, povezujemo in predvidevamo prizore, se v mislih vračamo v že videne prizore in predvidevamo prihodnje. Otroci pa filmsko celoto spremljajo po delih, blokih, ki jih oblikujejo sami glede na to, kako zmorejo posamezne elemente med sabo povezati. Prav tako v veliki meri še niso zmožni prehajanja med posameznimi prizori in njihovega logičnega povezovanja, torej tudi ne zmorejo predvideti prihodnjih prizorov. Če jih v določenem prizoru nekaj zmede (nečesa ne razumejo) ali povzroči močna čustva (predvsem strah), se lahko otrokovo gledanje močno spremeni, morda v tistem trenutku tudi konča. Te prizore kasneje predelujejo, tudi v obliki dnevnih strahov, sanj ali celo nočnih mor. Zato je pomembno, da so ob

ogledu ob njih odrasli, ki jih pripravijo, pomirijo in skupaj z njimi s pomočjo pogovorov predelajo tovrstne prizore.

Da otroci polno dojamajo **filmsko vsebino** in ji sledijo, morajo imeti razvite številne miselne strukture: razumeti morajo obliko pripovedi, ki ima svoj začetek, zaplet, razplet in konec, ločevati med resničnim in izmišljenim, znati zavzeti različne socialne perspektive, se vživeti v junake, ločiti med dobrim in slabim. Ker se te strukture, kot smo zapisali v poglavju o psihološkem razvoju otrok, razvijajo skozi predšolsko obdobje postopno in se razlikujejo od otroka do otroka, je še toliko pomembneje, da izbiramo za otroke vsebine, ki so primerne njihovi stopnji razvoja oz. starosti, da jih na ogled pripravimo, smo med ogledom z njimi in jim po ogledu nudimo vso pomoč in podporo pri predelovanju filma, hkrati pa ustvarimo prostor za podoživljanje in kreativno poustvarjanje. Na ta način bo otrokova (pa tudi starševa oz. vzgojiteljeva) filmska izkušnja zadovoljujoča in izpolnjujoča.

Oba filma sta narejena izredno premišljeno in tenkočutno za najmlajše gledalce. Iz njiju sije obilica strokovnega znanja tako na področju filmskih veščin in spretnosti kot pri poznavanju vseh zakonitosti ustvarjanja za zelo specifično, predšolsko ciljno skupino.

izhodišča za pogovor ob filmu Gašper in Petra – najboljša prijatelja

kdo sta Gašper in Petra, kdo sem jaz?

Kakšen je Gašper, kako smo ga doživeli, opišimo ga!

In kakšna je Petra, kaj bi lahko povedali o njej?

V čem sta si Gašper in Petra podobna? Kaj ju družijo in povezuje? V čem sta si različna?

Kakšni pa smo mi? Kako smo videti, kako se vedemo, kaj radi počnemo?

Pogovarjajmo se o tem, kako vidimo sebe in kako druge.

jaz in moja družina – različni načini življenja

S kom in kje živi Gašper? Je kateri od njegovih družinskih članov na nas naredil poseben vtis?

Kaj pa hiša, v kateri živi – smo opazili kaj posebnega?

S kom pa živi Petra? Kje je njen oče? Kakšna je njena soba?

Kakšen odnos ima Petra s svojim dedkom?

Kako pa živimo mi? Kdo sestavlja našo družino in kakšno je naše stanovanje? S kom se še radi družimo?

smrt – težka tema, prikazana nežno in realno

Prizor, ko Petra pelje Gašperja na obisk na grob svojega očka, je čudovito izhodišče za pogovor o izgubah, ki jih otroci doživljajo (najbližji, prijatelji, domače živali ...), našem žalovanju, naših misli ob obisku pokopališča.

Se z mrtvimi, ki smo jih imeli radi, res lahko pogovarjamo? Spodbujajmo razmišljanje in doživljanje otrok ob temi umrljivosti.

vstop v novi vrtec – strahovi, želje, pričakovanja

Vsaka sprememba je za otroka velik izziv.

Kako se je počutil Gašper, ko se je zjutraj odpravljaj v vrtec? Se je veselil, ga je kaj skrbelo?

Kako pa se mi počutimo zjutraj, ko gremo v vrtec? Smo bili že kdaj novi v kakem okolju? Kako smo se počutili?

In kako se počutimo v vrtcu zdaj? Kaj radi počnemo? In česa ne maramo?

prijateljstvo

Kako se je začelo prijateljstvo med Gašperjem in Petro?

Kaj vse sta počela skupaj, kako sta se ob tem imela? Sta se kdaj obiskala tudi na domu?

Kdo so pa naši prijatelji? Kako smo jih spoznali, kako so prijateljstva nastala?

So prijatelji za nas pomembni, zakaj? Kaj vse počnemo z njimi? Pripovedujmo.

nesoglasja – reševanje konfliktov

Včasih se prijatelji med seboj tudi skregajo.

Zakaj sta se skregala Gašper in Petra? Kaj je naredil Gašper in kaj Petra? Kaj si pa mi mislimo o njunem prepiru?

Sta se kasneje pobotala?

Se tudi mi kdaj skregamo s prijatelji? Zaradi česa? Kako rešimo težavo in se pobotamo?

rivalstvo med prijatelji

Kako se je odzvala Sigrid, ko je Gašper postal Petrin najboljši prijatelj? Kako se je počutila in kako je to pokazala?

Je bila Sigrid jezna? Na koga, na Gašperja ali Petro?

Zakaj je Sigrid podrla grad, ki sta ga zgradila Gašper in Petra? Kako se je ob tem počutila? In kaj ji je rekla Petra? Je bilo za Sigrid hudo, ker ji je Petra rekla, da ne sme priti na njen rojstni dan?

Kako bi se ob tem počutili mi?

Smo tudi mi kdaj imeli takšno izkušnjo s prijateljem ali prijateljico? Kaj se je zgodilo in kaj smo naredili?

pogovor o čustvih

V filmu junaki pogosto izražajo svoja čustva. Katera čustva poznamo?

Se spomnimo kakšnih situacij, kjer Gašper, Petra, Sigrid izrazijo svoja čustva? Katera? In kako se drugi odzovejo na njih?

Kako pa mi izražamo veselje, žalost, jezo, strah, presenečenje? Pogovarjajmo se o naših čustvih in o tem, kaj se z nami dogaja, ko jih imamo.

naše želje

Kaj si je Petra želela za rojstni dan? Kaj je o njeni želji mislila njena mami, zakaj ji je najprej nasprotovala?

Kako je Petra kazala svojo željo, kaj vse je počela?

In zakaj si je mami premislila? Kakšen je bil dogovor o skrbi za psa?

Kaj pa si mi želimo? In katere velike želje so se nam že uresničile? Se lahko vedno uresničijo vse želje?

naše najljubše igrače

Kateri igrači sta imela Gašper in Petra? Kakšen je bil Levček in kakšna gospodična Zajklja?

Sta bila tudi onadva prijatelja? O čem sta se pogovarjala, kadar sta bila skupaj?

Zakaj se je gospodična Zajklja odločila, da se Petri skrrije? Kako se je počutila, ko je padla v luknjo v gasilskem domu?

Kako se je počutila Petra, ko je doma ni našla? Kako jo je iskala in kdo jo je na koncu našel?

Kakšno je bilo njuno snidenje?

Katere pa so naše najljubše igrače? Kje vse nas spremljajo? Je kdo že kdaj katero izgubil? Kako se je ob tem počutil?

filmska izrazna sredstva in potek zgodbe

domišljajske pustolovščine – v gradu, na barki

Prizora igre v gradu in popotovanja z barko sta domišljajska prizora in se v primerjavi z ostalo zgodbo ne dogajata zares. Petra in Gašper si zgolj domišljata, kako bi bilo biti v gradu in na barki. Otroci imajo ob njiju možnost spoznavati način filmskega prikaza prehajanja med realnostjo in domišljijo, ko to seveda že zmorejo. Pogovorimo se z njimi, kako so doživeli ta dva prizora. Sta jim bila všeč? Kaj se je dogajalo?

animacija igrač in nekaterih poudarkov v zgodbi

Animacija Levčka in gospodične Zajklje je ponovno priložnost za učenje ločevanja med resničnostjo in fikcijo. Hkrati pa je to element, ki otroke močno pritegne. Kako so doživeli to, da sta se igrači med sabo pogovarjali? Si tudi oni kdaj želijo, da bi njihove igrače spregovorile? Kaj pa prizor, ko Gašper in Petra odletita z narisanim letalom? Pogovarjajte se z njimi, kaj je res in kaj je naša domišljija oz. domišljija Gašperja in Petre.

Pogovorimo se lahko tudi o tem, kako nastajajo različni filmi. Kaj je to igrani film, kdo v njem nastopa, sta bila Gašper in Petra resnična deček in deklica? Poiščimo, kako jima je bilo v resnici ime. Poskusimo tudi mi posneti sami sebe in zaigrati kratko zgodbico v vrtcu.

Kako pa so nastali deli filma, ki so animirani? Kako se premikata in govorita Levček in Zajklja? Smo opazili risbe ali narisane like, živali, ki v filmu kar oživijo? Smo imeli v vrtcu že delavnico optičnih igrač? Na delavnicah optičnih igrač Slon lahko preizkusimo različne optične igrače in izvemo, kako nastajajo animacije. Poiščimo na spletu tudi knjižico iz zbirke Kinobalon *Animirani film* in si preberimo, kako nastajajo ti filmi (http://www.kinodvor.org/media/animirani-film_3.ponatis.pdf).

potek zgodbe

Film ima klasično zgradbo, ki ji zlahka sledimo tudi, ko obnavljamo zgodbo filma. Kako so jo doživeli otroci, kaj je bil za njih vrhunec filma? Kakšna čustva so ob njem doživeli? Kaj pa čustva ob posameznih prizorih: kdaj so bili veseli, kdaj žalostni, kdaj prestrašeni? Kakšen pa je bil konec zgodbe? Kaj jim je bilo v zgodbi najbolj všeč in kaj jim sploh ni bilo?

Narišimo najljubše prizore iz filma, nato pa jih skupaj razporedimo po vrstnem redu, kot so bili prikazani v filmu.

izhodišča za pogovor ob filmu Gašper in Petra na zimskih počitnicah

kdo sta Gašper in Petra, kdo sem jaz?

Kakšen je Gašper, kako smo ga doživeli, opišimo ga!

In kakšna je Petra, kaj bi lahko povedali o njej?

V čem sta si Gašper in Petra podobna? Kaj ju družijo in povezuje? V čem sta si različna?

Kakšni pa smo mi? Kako smo videti, kako se vedemo, kaj radi počnemo?

Pogovarjajmo se o tem, kako vidimo sebe in kako druge.

jaz in moja družina – različni načini življenja

S kom in kje živi Gašper? Je kateri od njegovih družinskih članov na nas naredil poseben vtis?

Kako in s kom pa živi Petra? Kakšen odnos ima Petra s svojim dedkom?

Kako pa živimo mi? Kdo sestavlja našo družino in kakšno je naše stanovanje? S kom se še radi družimo?

naše najljubše igrače

Kateri igrači sta imela Gašper in Petra? Kakšen je bil Levček in kakšna gospodična Zajklja?

Sta bila tudi onadva prijatelja? O čem sta se pogovarjala, kadar sta bila skupaj?

Katere pa so naše najljubše igrače? Kje vse nas spremljajo? Je kdo že kdaj katero izgubil? Kako se je ob tem počutil?

pogovor o čustvih

V filmu junaki pogosto izražajo svoja čustva. Katera čustva smo opazili?

Kako pa mi izražamo veselje, žalost, jezo, strah, presenečenje, ljubosumje? Pogovarjajmo se o naših čustvih in o tem, kaj se z nami dogaja, ko jih imamo.

odnosi v družini

Priložnost za pogovor o tem, kaj je ločitev, zakaj nekateri starši več ne živijo skupaj in kako se ob tem počutijo otroci.

Kakšni so odnosi v Gašperjevi družini, kako se razumeta mami in oči?

Kako se ob tem počutita Gašper in Siri? Kako to pokažeta?

Kako se odzove Gašper, ko od prijateljev v vrtcu sliši, da so nekateri starši ločeni?

S kom deli svoje strahove? Komu bi jih še lahko povedal?

Kako smo razumeli konec filma – se mami in oči pobotata?

Kako se pa razumemo v naših družinah, kako se pogovarjamo med sabo, kako rešujemo težave?

pričakovanja in razočaranja

Kakšni so bili načrti Gašperjeve družine za prihajajoče počitnice?

Se je Gašper veselil? Kako pa se je počutil, ko je izvedel, da ne gredo v Španijo? Kako je to pokazal?

Kakšen se nam je zdel Petrin predlog o skupnih počitnicah v koči? Kakšen pa se je zdel Gašperju in Siri?

Kako bi se Gašper počutil, če ne bi šel nikamor na počitnice? Kaj bi počel?

Ste se tudi vi že kdaj česa veselili, pa se potem to ni zgodilo in ste bili razočarani? Kako ste potem premagali razočaranje?

samostojnost

Gašper in Petra sta v spremstvu Siri sama potovala k dedku in Ester z avtobusom.

Kako sta se počutila, ko sta šla na avtobus sama, brez staršev? Je bilo to za njiju veliko doživetje?

Kako bi se v podobni situaciji počutili mi?

Smo že kdaj počeli kaj sami, brez staršev? Pogovarjajmo se o tem, kaj vse znamo in zmoremo sami.

prijateljstvo

Kakšno je prijateljstvo med Gašperjem in Petro?

Kaj vse sta počela skupaj, kako sta se ob tem imela?

Kdo so pa naši prijatelji? Kako smo jih spoznali, kako so prijateljstva nastala?

So prijatelji za nas pomembni, zakaj? Kaj vse počnemo z njimi? Pripovedujmo.

prijateljstvo na preizkušnji

Kakšen je Peter, kako smo ga doživeli? Opišimo ga.

Zakaj je bil Petri tako všeč? In kako se je ob tem počutil Gašper? Česa se je bal?

V katerih prizorih v filmu je bilo prijateljstvo med Gašperjem in Petro najbolj na preizkušnji?

Kaj bi mi naredili na Gašperjevem mestu? In kaj, če bi bili na Petrinem?

Pogovarjajmo se, če smo že tudi mi kdaj doživeli kaj podobnega. Kako smo se počutili?

samopodoba – biti v nečem dober

Zakaj se je Gašper ves čas primerjal s Petrom? Ga je primerjal še kdo drug?

V čem je bil boljši Peter in v čem Gašper?

Zakaj se je Gašper na koncu odločil, da skoči z največje skakalnice? Kako se je počutil, ko mu je uspelo?

Je za nas pomembno, da smo boljši od drugih? Kaj pa če razmislimo, kaj vse radi počnemo in v čem se nam zdi, da smo zares dobri, brez primerjav?

zimski športi – tek na smučeh, smučarski skoki

Film je odlična iztočnica za pogovore o zimskih športih, o različnih disciplinah, tehnikah, rekvizitih, pravilih, tekmah in tekmovalcih.

filmska izrazna sredstva in potek zgodbe

domišljajske pustolovščine – v Španiji na plaži

Prizor počitniškega vzdušja na sončni španski plaži je domišljajski prizor in se v primerjavi z ostalo zgodbo ne dogaja zares. Gašper si zgolj domišlja, kako bi bilo na počitnicah. Otroci imajo ob njem možnost spoznavati način filmskega prikaza prehajanja med realnostjo in domišljijo, ko to seveda že zmorejo. Pogovorimo se z njimi, kako so doživeli ta prizor. Jim je bil všeč? Si tudi sami kdaj zamišljamo, da smo v kakem drugem kraju, nekje drugje? Narišimo našo domišljajsko pustolovščino.

animacija igrač in nekaterih poudarkov v zgodbi

Animacija Levčka in gospodične Zajklje je ponovno priložnost za učenje ločevanja med resničnostjo in fikcijo. Hkrati pa je to element, ki otroke močno pritegne. Kako so doživeli to, da sta se igrači med sabo pogovarjali? Si tudi oni kdaj želijo, da bi njihove igrače spregovorile? Pogovarjajte se z njimi, kaj je res in kaj je naša domišljija oz. domišljija Gašperja in Petre.

Pogovorimo se lahko tudi o tem, kako nastajajo različni filmi. Kaj je to igrani film, kdo v njem nastopa, sta bila Gašper in Petra resnična deček in deklica? Poiščimo, kako jima je bilo v resnici ime. Poskusimo tudi mi posneti sami sebe in zaigrati kratko zgodbico v vrtcu.

Kako pa so nastali deli filma, ki so animirani? Kako se premikata in govorita Levček in Zajklja? Smo opazili risbe ali narisane like, živali, ki v filmu kar oživijo? Smo imeli v vrtcu že delavnico optičnih igrač? Na delavnicah optičnih igrač Slon lahko preizkusimo različne optične igrače in izvemo, kako nastajajo animacije. Poiščimo na spletu tudi knjižico iz zbirke Kinobalon *Animirani film* in si preberimo, kako nastajajo ti filmi

(http://www.kinodvor.org/media/animirani-film_3.ponatis.pdf).

potek zgodbe

Film ima klasično zgradbo, ki ji zlahka sledimo tudi, ko obnavljamo zgodbo filma. Kako so jo doživeli otroci, kaj je bil za njih vrhunec filma? Kakšna čustva so ob njem doživeli? Kaj pa

čustva ob posameznih prizorih: kdaj so bili veseli, kdaj žalostni, kdaj prestrašeni? Kakšen pa je bil konec zgodbe? Kaj jim je bilo v zgodbi najbolj všeč in kaj jim sploh ni bilo?

Narišimo najljubše prizore iz filma, nato pa jih skupaj razporedimo po vrstnem redu, kot so bili prikazani v filmu.

dodatne dejavnosti ob filmih

Gašper in Petra – najboljša prijatelja

Narišimo naše najljubše igrače.

Narišimo našo veliko željo.

Obiščimo kmetijo z veliko živalmi.

Povabimo v goste veterinarico, ki nam bo pripovedovala o svojem delu in o skrbi za hišne ljubljence.

Obiščimo starinarnico in si oglejmo, kaj vse je v njej naprodaj.

Zgradimo si grad in se v njem igravimo domišljjske igre.

Zgradimo barko in z njo odplujemo okoli sveta.

Obiščimo gasilsko postajo.

Naredimo si zabavo, plešimo in pojmo.

Gašper in Petra na zimskih počitnicah

Rišimo zasneženo zimo.

Zgradimo snežno trdnjavo in se igravamo bitko s kepami.

Zgradimo iglu.

Na spletu si oglejmo slike ledenih hotelov, ki jih gradijo po svetu.

Seznamimo se s smučarskim tekom: kakšni so pripomočki, kakšna je tehnika, pravila na tekmovanjih in seveda, kdo so najboljši tekmovalci. Tudi pri nas!

Specimo vafle.

Igrajmo se igro Človek ne jezi se.

Seznamimo se s smučarskimi skoki: kakšne smuči potrebujemo, kakšna je tehnika skoka in pristanka, kdo so naši najboljši tekmovalci.

Zamislimo si svoje najboljše počitnice – resnične ali domišljjske – in jih narišimo.

oba filma

Poskusimo narediti optično igračo, se posneti s kamero in raziskati, kako nastajajo igrani in animirani filmi. Delavnice optičnih igrač izvaja vzgojno-izobraževalni program animiranega filma Slon (<http://slon.animateka.si/sl/>). Na spletu lahko najdemo tudi knjižico iz zbirke Kinobalon *Animirani film* in si preberemo več o animacijah in animiranem filmu (http://www.kinodvor.org/media/animirani-film_3.ponatis.pdf).